

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Commentaria et disputationes scholastica in Summam D.
Thomae Aquinatis**

Nazarius, Johannes P.

Coloniae, 1621

Sexta Controversia. An saltem pro culpa veniali possit homo purus, &
iustus Deo ad æqualitatem satisfacere?

[urn:nbn:de:hbz:466:1-82325](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-82325)

Deo dimissa possit homo pro alia satisfacere. *Secundo* oblato gratis auxilio, & exhibita satisfactione ex dono Dei, illa non est æqualis offensæ; quia non est infinita sicut offensæ, & est actus partis potentialis iustitiæ; & post illius exhibitionem ex Dei misericordia remittitur offensæ, ut ex Scripturis & Patribus ostensum est; ergo non ob eam solum causam homo satisfacit ad æqualitatem pro offensæ; quia non satisfacit pro debito carenti auxilio, sed etiam quia non satisfacit pro ipsa offensæ; alioquin tenebitur Vasq. docere cum Medina posse hominem ad æqualitatem satisfacere pro offensæ mortali; quia, licet habeat satisfactionem ex gratia, illa tamen est æqualis offensæ. *Tertio*, homo existens in gratia non habet debitum carenti auxilio, quo satisfactionem eliciat; & tamen contritio & satisfactio, quam elicit homo iustificatus non est æqualis offensæ; quia non est infinita sicut offensæ, & est actus partis potentialis iustitiæ; igitur impotentia satisfaciendi pro offensæ mortali, non oritur ex hoc, quod homo debitum habeat carenti tali auxilio, & illud gratis à Deo dimittatur. Et confirmatur; quia nunquam homo contritionem & satisfactionem elicit, nisi iustificatus per gratiam; homo verò sic iustificatus debitum non habet carenti prædicto auxilio, cum illud iure connaturalitatis gratiæ debeat: Nam quemadmodum per peccatum incurrit debitum carenti tali auxilio, sic etiam debitum incurrit carenti gratia, & ipsa satisfactio & ipsa etiam vita, iuxta illud *Thren. 3. Misericordia Domini, quod non consumpti sumus*; ergo non est maior ratio, quod satisfactio non sit ad æqualitatem ex eo, quod gratis dimittitur primum debitum, quam eo, quod gratis dimittuntur cætera. *Denique probatur*: quia homo per peccatum non solum incurrit debitum carenti auxilio sibi intrinseco, quo possit ipse per se satisfacere pro offensæ; sed etiam debitum incurrit, ne alteri conferatur auxilium quo satisfaciatur pro illo; sed non obtante, quod hoc debitum, etiam secundum sententiam ipsius Vasquezij sit gratis dimissum, cum ut ipse ait *hic disp. 8. c. 2. humanitas Christi sit, quæ satisfecit pro nobis*, & illi gratis collatum fuerit auxilium ad sic satisfaciendum, tamen satisfactio eius fuit æqualis & superabundans omnem offensam & pœnam, ut ibidem ait Vasq. ergo, quod Deus gratis dimittat illud debitum per gratuitam auxiliij prædicti collationem, non infert purum hominem ad æqualitatem pro offensæ mortali non posse satisfacere.

A *fidei veritas habet, quod initium fidei sit in nobis à Deo. tam etiam ipse actus fidei consequitur primam gratiam. & ita non potest esse meritorius prima gratia per fidem; igitur iustificatur homo, non quia credendo mereatur iustificationem, sed quia dum iustificatur, credit, eo quod motus fidei requiritur ad iustificationem impij.* Hæc ibi S. D. ex quibus apparet Vasq. haud fideliter Augustinum allegasse, qui declarationem eius ab Angelico nostro Doctore notatam, & cuilibet vel mediocriter erudito Theologo perspectam præterivit.

Vasq. dolus.

B *CONTRA secundam conclus.* argumentatur idem expositor. Quia non est de ratione satisfactionis, ut virtute illius debitum remittatur; ergo. Probatur antecedens: Quoniam in debitis pecuniarijs satisfactio post debiti remissionem exhibetur. *Et conf.* ac explicatur idem antecedens: Quia satisfactio post debiti remissionem idem dicitur satisfactio; quia ex parte eius, qui illam exhibet, satis videtur factum pro illo debito; ergo, licet per gratiam habitualement prius natura intelligatur remissa macula culpæ & offensæ, nihilominus contritio quæ ordine naturæ consequitur infusionem gratiæ habitualis, dicenda est satisfactio; quia homo, quem pœnitet peccasse, satis videtur fecisse, ut remitteretur sibi peccatum, & offensæ, nisi iam remissa esset. *Resp. Sol.* falsum esse antecedens loquendo de satisfactio-
C ne propriè dicta & de ea præsertim, quæ Deo exhibetur ab hominè. Ad probationem negatur assumptum; quia debitum non intelligitur remissum, nisi constituta æqualitate iustitiæ inter creditorem & debitorem, quæ non est ante debiti solutionem. Deinde negatur etiam consequentia; quoniam offensæ remissio coram Deo non fit, nisi mediò actu voluntatis humanæ peccatum summè detestantis & Deum super omnia diligentis, quibus contritio, quæ satisfactio est pro culpa ut est offensæ Dei, constituitur: quam quidem offensam post dictos actus diximus secundum D. Thom. à Deo remitti. *Ad conf.* dico, ea solum probari aut suaderi, talem satisfactionis modum esse possibilem, non autem sic esse de facto, & secundum Dei potentiam ordinariam ob iam dictam causam; quia scilicet actus illi, quibus mediantibus fit offensæ remissio, sunt formaliter ipsa satisfactio.

Con. 2. con-
cl. Vasq.

Conf.

Sol.

Ad conf.

D *CONTRA quartam concl.* produci possent argument. quibus probat Alvarez suam secundam conclusionem: sed ea probant tantum actus contritionis, antequam informetur gratia gratum faciente, non esse absolutè loquendo satisfactiones etiam imperfectas: nos autem asserimus, esse satisfactiones ut inchoatas & ut in fieri.

Con. 4. con-
cl. obijcit
Almar.

E *CONTRA quintam, & sextam concl.* sunt argumenta Medinae & aliorum, quæ referunt & solvunt Nugnus & Alvarez locis supra notatis: sed expositis fundamentis facile diluentur.

SEXTA CONTROVERSIA.

An saltem pro culpa veniali possit homo purus, & iustus Deo ad æqualitatem satisfacere?

D *Væ sunt in hac Controversia Doctorum Sententiæ extreme sententiæ & duæ mediæ. Prima extrema sententiæ est Petri à Soto, qui in suo tractat. de Institutione sacerdot. lect. 18. de Pœnitentiâ hanc sibi primam statuit conclusionem: Venialium etiam peccatorum remissionem diuinæ gratiæ opus esse, & non meritorium vel satisfactionis nostræ, scripturæ & rationi fidei valdè convenit.*

H 2 nit.

Argum. & Solutiones. Con. 1. conc. obi Vasq.

Sol.

CONTRA primam Conclusionem sunt multa argument. Vasq. in 1. 2. q. 114. a. 5. disp. 218. quæ, ne limites propolitæ controuersiæ transeamus, suo loco diluenda referuamus. Sed non est prætereundum argumentum, quod *hic disp. 7. c. 6.* pro sua sententiâ constituit idem auctor ex August. epist. 105. cuius verba sunt. *Sed nec ipsa remissio peccatorum, sine aliquo merito est, si fides hanc impetrat; neq; enim nullum est meritum fidei, quia fide ille dicebat; Deus propitius esto mihi peccatori: & descendit iustificatus merito fidelis humiliter; quoniam qui se humiliat, exaltabitur.* &c. Hæc August. ergo teste Augustino, remissio peccatorum fit ex præcedenti merito fidei. *Respond.* cum D. Thom. in allegat. artic. 5. ad 1. D. Augustin. libr. 1. retract. cap. 23. seipsum explicasse dicendo, se aliquando in hoc fuisse deceptum, quod creditur, initium fidei esse ex nobis, sed consummationem nobis dari à Deo: *Et ad hunc sensum* (inquit S. D.) *videtur pertinere, quod fides iustificationem mereatur: sed si supponamus, sicut*

nit. Ex quibus verbis apparet, dictum authorem nullum gradum aut modum satisfactionis admittere in peccatore respectu venialium, atque idco non satis fideliter eius sententiam à Suarez. & Vasq. fuisse relatam. Quod euidentius etiam eiusdem authoris argumenta declarabunt inferius adducenda.

Secunda sententia in alio extremo posita est Scotii in 4. d. 21. q. 1. Maioris & Gabr. Biel dist. 16. q. 5. & Dur. eadem d. q. 2. & d. 21. q. 1. dicentium, posse peccatorem non solum per vires & auxilium diuine gratiæ, sed etiam per vires naturæ plenè satisfacere pro peccato veniali & ab eo mundari.

Prima sententia media est Suarez. disp. 4. sect. 9. qui duo dicit. Primum est hominem iustificatum posse simpliciter & absolute satisfacere de condigno pro veniali peccato atque adeo ex iustitia, & non merè gratis illius remissionem consequi. Secundum est, satisfactionem hanc puræ creaturæ pro peccato veniali non esse tã exactam & perfectam, quin satisfactio Christi pro peccato veniali perfectior fuerit, sistendo etiam intra rationem iustitiæ eiusque perfectionem; ita ut satisfactio Christi merito dici possit de rigore iustitiæ, non verò puræ creaturæ satisfactio.

Secunda sententia media est Vasquezij disp. 7. Qui postquam vniuersa ferè principia seu fundamenta, quibus sententia Suarezij nitetur, evertit suam quatuor. explicat propositionibus. Prima est. Perfecta & condigna satisfactio ab homine iusto pro suo peccato veniali potest exhiberi, non tantum quæ sufficiens sit ad delendam maculam offensæ & pœnam, sed etiam talem quæ licet gratiam supponat, nullam tamen supponat condonationem alicuius debiti peccati venialis. Secunda propositio. Differt hæc nostra opinio à sententia Suarezij; quia ita concedimus homini iusto pro suo peccato veniali condignam & perfectam satisfactionem, ut ea non indigeat fauore Dei condonantis peccatum, vel aliquid illius aut acceptantis satisfactionem, sed talis sit, ut ex natura sua deleat maculam & pœnam peccati venialis. Tertia propositio. Satisfactio hominis iusti pro suo veniali peccato perfecta est, non quia tanti valoris sit contritio aut charitas, per quam satisfacimus, ut perfectè conuertat hominem ad Deum tamquam ad vltimum finem: peccatum autem veniale non auertat hominem ab ipso, nec quia sit personæ iustæ & dignæ Deum, nec quia habeat promissionem; sed ob eam causam, quod homo iustus, vel etiam peccator per peccatum veniale ex se consideratum non incurrit debitum carenti in perpetuum auxilio gratiæ, & idco nulla sit peccatori condonatio, aut gratuita remissio alicuius debiti contracti ex veniali, & per actum contritionis seu dilectionis, quem habet ex auxilio gratiæ Dei absque vlla condonatione & fauore, sed ex natura ipsius actus à peccato veniali iustificatur. Vltima propositio. Satisfactio Christi licet sit infinita, & ex hac parte vberior & abundantior, quam satisfactio hominis iusti pro suo peccato veniali, tamen cum istius satisfactio ex auxilio gratiæ efficacior sit ad delendum maculam peccati venialis, sequitur non esse perfectiorem satisfactionem Christi, quam sit satisfactio hominis iusti pro suo peccato veniali in genere satisfactiois ad effectum delendi peccatum, & extinguendum debitum illius, licet satisfactio Christi in ratione operationis & merito perfectior sit.

Resoluitio.

SVPPONENDÆ hinc primò sunt illæ differen-

tiæ culpæ venialis à mortali, quas statuit & explicat S. D. in 1. 2. qu. 72. ar. 5. & q. 88. art. 1. & ibidem expositores. Sūt verò tres: vna essentialis & principalis, & duæ quasi secundariæ ad eam consequentes. Est igitur prima differentia inter peccatum mortale & veniale, quod peccatum mortale est cum auersione à Deo vltimo fine & cum conuersione ad creaturam vt ad vltimum finem, & idco vitam gratiæ tollit ab anima & hominem Deo constituit inimicum: peccatum autem veniale nec à Deo auertit, nec vltimum finem in creatura constituit, nec vitam gratiæ aut homini cum Deo amicitiam destruit. Sic enim ait S. D. in allegato a. 5. Quando anima deordinatur per peccatum vsque ad auersionem ab vltimo fine, scilicet Deo, cui vnimur per charitatem, tunc est peccatum mortale; quando verò sit declinatio citra auersionem à Deo, tunc est peccatum veniale: sicut enim in corporibus deordinatio mortis, quæ est circa remotionem principij vitæ, est irreparabilis secundum naturam; inordinatio autem egritudinis reparari potest propter id, quod saluatur principium vitæ: similiter est in his, quæ pertinent ad animam: Nam in speculatiuis, qui errat circa principia imperfecta est: qui autem errat saluatur principij: per ipsa principia reuocari potest. Et similiter in operatiuis, qui peccando auertitur ab vltimo fine, quantum est ex natura peccati, habet lapsum irreparabilem, & idco dicitur peccare mortaliter, æternaliter puniendus, qui verò peccat citra auersionem à Deo, ex ipsa ratione peccati reparabiliter deordinatur, quia saluatur principium; & idco dicitur peccare venialiter; quia scilicet non ita peccat, vt mereatur interminabilem pœnam. Hæc ibi S. Doct. quod idem repetit in quest. 88. art. 1. supr. notato.

SECUNDA differentia est, quod peccatum mortale, propriè & simpliciter loquendo, est contra legem; quia scilicet est contra finem intentum à lege, & ab eo simpliciter ac absolute discordat: peccatum autem veniale est præter legem; non quia contra nullam sit legem, sed quia non est simpliciter contra finem legis, qui est dilectio Dei & proximi, sed tantum secundum quid. Hanc differentiam constituit S. D. in dict. q. 88. a. 1. ad 1. quam ibi subtiliter explicat Caietanus. Eandem etiam differentiam assignat Magister in 2. distinct. 55. & S. D. in eodem lib. dist. 42. q. 1. a. 3.

TERTIA differentia est, quod mortale peccatum dicitur peccatum secundum perfectam rationem peccati ab Augustino traditam: peccatum autem veniale dicitur peccatum secundum imperfectam rationem peccati & in ordine ad mortale; sicut accidens dicitur ens in ordine ad substantiam secundum imperfectam rationem entis, vt ait S. D. in allegato art. 1. ad 1. dicens, peccati diuisionem in veniale & mortale non esse diuisionem generis in species, quæ æqualiter participant rationem generis, sed analogi in ea, de quibus prædicatur secundum prius & posterius; & idco peccatum veniale comparatione mortalis non est peccatum, nisi secundum quid, licet in sacris litteris dicatur absolute peccatum. Eccl. 7. Non est homo, qui non peccet, & 1. Ioann. 1. Si dixerimus, quoniam peccatum non habemus, ipsinos seducimus, & veritas in nobis non est: si confiteamur peccata nostra, fidelis est, & iustus vt remittat nobis peccata nostra &c. De qua re legendus est Caiet. in expos. dict. resp. ad 1. & ibid. Barth. Med. & in alleg. q. 72. a. 5. His addi posset differentia secundum reatum, de qua S. D. agit in eod. art. 5. & ibid. Expositores. Sed hæc ad præsentem difficultatem, de qua disputamus, minimè pertinet.

Secun-

3. differentie inter peccatum veniale & mortale.

secundum se totum simpliciter & absolute placeat, nec possit esse nisi in subiecto, quod Deo simpliciter placeat. Et manifestatur hoc: quoniam actus mortalis odij, vel impoenitentiae Deo displicet, plusquam veniale peccatum; sed actus charitatis vel poenitentiae Deo tantum placet, quantum illi displicet actus mortalis odij vel impoenitentiae; ergo plus Deo placet, quam displiceat illi veniale peccatum. Minor probatur; quia Deo tantum placet actus aliquis bonus, quantum illi displicet actus oppositus; ergo Deo tantum placet actus charitatis & poenitentiae, quantum displicet illi actus contrarius & mortalis odij vel impoenitentiae. Secundo probatur conclusio: quia venialis offensa non est infinita; igitur homo iustus pro illa reddere potest aequale. Consequentia patet: quia non apparet cur homo iustus ex gratia Dei reddere Deo non possit bonum limitatum & finitum, quod adaequetur offensa veniali & finita. Antecedens vero probatur; quia licet venialis offensa sit contra personam infinitam, non tamen attingit illam, quantum est attingibilis & offendibilis: Cum nec etiam secundum affectum auferat ab illo rationem ultimi finis, sicut auferat mortalis offensa: ex ijs autem, quae supra diximus, satis constat solum obiectum infinitum suam actui, quo attingitur, quantum attingibilis est, infinitatem communicare.

TERTIA CONCLUSIO: Non potest homo iustificatus simpliciter & absolute loquendo, satisfacere de condigno pro suo veniali peccato, sed ex suppositione tantum diuinae gratiae considerate, prout se tenet ex parte satisfaciens. Haec patet ex ijs quae diximus in quarta Controuersia cum Caietano, & Soto de satisfactione puri hominis pro totius humani generis offensis.

QUARTA CONCLUSIO: Christi satisfactio est infinite perfectior & efficacior, quam sit satisfactio hominis iusti pro suo peccato veniali in genere satisfactio- nis ad effectum delendi peccatum, & extinguendi debi- tum illius. Haec est contra Vasq. & patet ex littera S. Thom. & ex definitione Concilij supra notata. Et probatur ad hominem. Quia Christi satisfactio in ratione operationis & meriti perfectior est satisfactione puri hominis, vt ait Vasq. ergo etiam in ratione satisfactio- nis perfectior & efficacior est ad venialis peccati maculam eluendam. Probatur consequentia: Quia sicut operatio Christi vt meritum est, virtutem habet & sufficientiam vniuersalem singulis per sacramenta & operationes applicandam, & nihilominus perfectius & efficacius est merito puri hominis ad mercedem illi promissam obtinendam, sic eadem operatio Christi vt satisfactio, vim habet & sufficientiam vniuersalem eisdem modis hominibus applicandam; ergo si perfectior & efficacior est Christi satisfactio vt operatio & meritum, quam puri hominis satisfactio pro peccato veniali, perfectior etiam erit & efficacior vt satisfactio est, quam sit puri hominis satisfactio pro veniali. Et confirmatur primo: Quia causa prima & vniuersalis vehementius influat, quam secunda & particularis; ergo. Secundo: Quia Christi satisfactio vt satisfactio est, perfectior est quam satisfactio puri hominis pro sua culpa mortali; ergo etiam perfectior erit satisfactio puri hominis pro culpa veniali. Tertio confirmatur: Quia Christi satisfactio vt satisfactio est, totum habet iustitiae rigorem, quem non habet puri hominis satisfactio pro veniali.

Argumenta CONTRA secundam conclus. quoad eius prio-

rem partem argumentatur Petrus de Soto. Primo: quia S. D. oppositum docet inf. q. 87. a. 4. Resp. verba D. Tho. esse; Remissio culpe cuiuscunque nunquam fit, nisi per virtutem gratiae, quia, vt Apostolus dicit Rom. 4. ad gratiam Dei pertinet, quod Deus alicui non imputet peccatum, quod glossa ibi exponit de veniali. Quibus verbis S. D. affirmat remissionem peccati venialis virtute gratiae, non tamen negat hominem iustum per actus charitatis ex gratia procedentes satisfacere Deo pro culpa sua veniali.

Secundo in oratione Dominica de quotidianis maxime peccatis (vt Patres exponunt) dicimus, *Dimitte nobis debita nostra*: vbi duo sunt oppositam sententiam confirmantia. Primum, quod oramus vt dimittantur; oratio vero cum innitatur diuinae gratiae, excludit merita omnia, vt affirmant Patres antiquiores & Concilia contra Pelagium congregata. Secundo, quod remissionis; quia debitum quod remittitur, non soluitur. Nam Matth. 18. dicitur, *Omne debitum dimisi tibi, quoniam rogasti me*: rogauerat autem cum non esset soluendo; igitur vera fides & orans Deum, & vtens verbo remissionis confitetur ex gratia remitti peccata venialia. Respondetur ex his omnibus Soto concessis nihil sequi contra nostram conclusionem. Non enim affirmat Conclusio, hominem iustum per actus charitatis mereri remissionem venialium, neque negat illa ex gratia dimitti, sed tantum ait hominem iustum posse pro eis Deo satisfacere. Sed quoniam actus pro venialibus satisfactorius elici non potest absque auxilio diuinae gratiae, ideo in oratione Dominica, illud a Deo postulamus dicentes, *Dimitte nobis, &c.* Deinde, quod nos agimus auxilio diuinae gratiae, dicitur Deus prius & magis operari, iuxta illud Apost. ad Philip. 2. *Deus est enim, qui operatur in nobis velle, & perficere pro bona voluntate*. Deinde facta per gratiam a nobis satisfactione, qua peccatum expellitur, vt est malum hominis, dimittitur a Deo, quatenus est offensa.

Tertio Augustinus tract. 50. super Ioann. in verba illa Christi: *Qui lotus est, non indiget, nisi vt pedes lauet, idem confirmat. Et de peccatis venialibus intelligens illud 1. Io. 1. Si confiteamur peccata nostra, fidelis, & iustus est vt dimittat, asserit Christum esse, qui ab his peccatis nos abluit, sicut tunc dignatus est pedes lauare discipulorum. Et in Enchir. ad Laurentium satisfacere dicit orationem hanc fidelium pro quotidianis, leuibusque peccatis; sed notum est, quomodo verbum satisfaciendi sumat, nimirum pro obtinere remissionem. Respondetur primo, verba Augustini sentium illum admittere, secundum quem verba Dominice orationis diximus esse intelligenda. Secundo dico, nomen satisfactio- nis, quod ex Enchiridio refertur, secundum proprietatem suae significationis esse sumendum. Tertio dico, nullam esse argumenti consequentiam; quia Deus animam iusti ab illis venialibus culpis emundat, pro quibus feruido charitatis actu satisfecit.*

Quarto, Peccatum veniale nonnullam habet separationem a Deo, quamquam non perfectam, nec aeterna damnatione dignam: At pro offensa in Deum commissa, quamuis leuissima, nihil in nobis est, quod offerre aut quo conuerti ad Deum, vel tantillum ab eo auerli possimus; ergo. Probatur minor; quoniam haec omnia diuinae gratiae opera sunt, sicut & bona omnia alia ad salutem conducentia. Respondetur primo, Peccatum veniale nullam efficere separationem, aut auersionem a Deo: Secundo dico, remissionem culpae venialis habitam media satisfactio- ne poenitentis effectum esse diuinae gratiae; quia iustus

solu-
net.
Pet. de Soto
obicit con-
2. concl. 1.
Sol.

Obije. 2.

Sol.

Obije. 3.

Obije. 4.

Sol.

stus

stus per actus ex gratia & charitate gratis à Deo A collata pro venialibus satisfacit.

Objectiones
aliæ con. 2.
concl. 1.

Contra eandem Concl. produci possunt etiam hæc argumenta. *Primum*: quia sequeretur, quod virtus qua mediante iustus Deo pro venialibus satisfacit, sit pars subiectiva & perfecta iustitiæ. Probatur consequentia: quia potest homo iustus pro venialibus ad æqualitatem satisfacere; quamvis non de toto rigore iustitiæ. *Respondetur* nullam esse consequentiam. Ad cuius probationem dico, penitentiam qua iustus homo pro venialibus satisfacit, per se primò respicere offensam mortalem, pro qua non potest purus homo æquale Deo reddere: & licet pro veniali reddat æquale, non reddit illud ex proprijs omnino; vt scilicet non habeantur ex gratia offensus, nec sub eius dominio maneat, nec sint ei debita alijs iustitiæ titulis, sicut solvere decimas ad æqualitatem non est actus alicuius speciei perfectæ iustitiæ; quia religio, cuius ea solutio actus est, per se primò respicit cultum Dei, qui non potest ad æquari infinitæ eius maiestati; & quamvis secundariò respiciat decimarum solutionem, qua reddit æquale, id tamen quod redditur manet sub dominio Dei, & potest esse debitum alijs iustitiæ titulis, vt gratitudinis, &c.

Sol.

Obiect. 2.

Sol.

Secundum arg. est: quia si satisfactio pro veniali est ad æqualitatem; ergò Deus offensus nõ potest de iustitia maiorem ab eo petere satisfactionem, neque illa exhibita poterit non remittere offensam. Patet consequentia: quia iam facta est æqualitas. *Resp.* Deum dupliciter posse considerari. Primò, vt supremus Dominus & vt benefactor. Secundò vt iustus iudex. Si primo modo consideretur, potest Deus petere pro omni debito, quod illi debetur ab homine recompensationem maiorem, quam sit satisfactio æqualis exhibita pro veniali; & post eam exhibitam poterit vt supremus Dominus hominem pro offensa illa veniali in æternum punire; sicut etiam, vt offensus culpa mortali, maiorem ab homine potest exigere satisfactionem, quam sit ea satisfactio, quam illi exhibet homo per penitentiam: nam cum illa sit insufficiens, quod ea exhibita remittatur offensa mortalis, nouum est Dei beneficium. Si verò secundo modo consideretur, scilicet vt iustus iudex offensus peccato veniali, & puniens ad æqualitatem pro illo non potest non iudicare satisfactionem, quam exhibet iustus pro veniali per contritionem vel actus charitatis esse æqualem illi. Atque ideò illa exhibitæ sic consideratus non potest non condonare venialem offensam. Et quia talis offensa ex se nõ priuat gratia, per quam elicitur prædicta satisfactio; & ipsi gratiæ titulo connaturalitatis debetur auxilium ad eliciendos actus, quibus iustus æqualiter satisfacit pro veniali: ideò verè ac propriè dicitur peccatum veniale ex se esse remissibile, id est, non tollere principium intrinsicum, per quod potest remitti & elici satisfactio æqualis pro illo, in quo distinguitur à mortali; vt patet in materia de peccatis. Sed tamen: quia ad hæc omnia supponitur gratuita collatio gratiæ, auxiliorum & satisfactionis, qua remittitur venialis offensa: ideò rectè petimus in Oratione Dominica, vt dimittat nobis Deus debita venialia; quia per hoc à Deo postulamus, vt det nobis satisfacere pro illis; & ideò, licet satisfactio sit æqualis offensa; quia tamen supponit gratiã, non est de rigore iustitiæ, sicut satisfactio Christi, sed solum condigna est & æqualis, vt patet ex his, quæ diximus in præcedenti Controversia.

CONTRA TERTIAM concl. produci possent argumenta Suarezij pro primo suo dicto sed ea non probant purum hominem iustificatum posse simpliciter & absolute satisfacere de condigno pro veniali peccato, sed tantum ex suppositione diuinæ gratiæ, prout se tenet ex parte satisfaciendæ, vt ait nostra Conclusio. Argumentum autem, quod contra suum dictum assert & soluit Suarez, quod etiam militat contra nostram conclusionem, ex dictis facile soluitur.

CONTRA QUAR. concl. argumentatur VASQ. Primò Homo iustus per satisfactionem redditur formaliter magis iustus & amicus, atq; à peccato veniali reconciliatus: per satisfactionem autem Christi non potest formaliter iustus aut magis iustus constitui, neque reconciliatus à peccato, sed per eam tantum Christus nobis mereri potuit condignè auxilia gratiæ ad satisfaciendum; ergò si semel conceditur, hominem iustum pro suo peccato veniali dignè & perfecte satisfacere, non debet dici satisfactio Christi perfectior quam propria. *Resp.* nullam esse consequentiam; quia licet homo iustus actu satisfactionis reddatur formaliter magis iustus ac magis amicus, & à veniali reconciliatus, hunc tamè effectum non habet in homine iusto satisfactio, nisi in virtute satisfactionis Christi actu illo satisfactionis applicatæ, vt ait S. Doct. ad secundũ, & Sancta Synodus loco notato. Confutabitur hoc argumentum euidentius ex ijs, quæ dicentur in sequenti Controu.

Obiect. 4. concl. 1. & 2. & 3. & 4. & 5. & 6. & 7. & 8. & 9. & 10. & 11. & 12. & 13. & 14. & 15. & 16. & 17. & 18. & 19. & 20. & 21. & 22. & 23. & 24. & 25. & 26. & 27. & 28. & 29. & 30. & 31. & 32. & 33. & 34. & 35. & 36. & 37. & 38. & 39. & 40. & 41. & 42. & 43. & 44. & 45. & 46. & 47. & 48. & 49. & 50. & 51. & 52. & 53. & 54. & 55. & 56. & 57. & 58. & 59. & 60. & 61. & 62. & 63. & 64. & 65. & 66. & 67. & 68. & 69. & 70. & 71. & 72. & 73. & 74. & 75. & 76. & 77. & 78. & 79. & 80. & 81. & 82. & 83. & 84. & 85. & 86. & 87. & 88. & 89. & 90. & 91. & 92. & 93. & 94. & 95. & 96. & 97. & 98. & 99. & 100.

Sol.

Obiect. 2.

Sol.

Secundò. Christi satisfactio non est dicenda perfectior ex eo, quod Christus satisfecerit ex proprijs, homo autem iustus pro suo veniali satisfecerit ex acceptis, nec quia Christus satisfecerit ex ijs, quæ ipse alio titulo non debebat, aut debere poterat, homo autem ex alijs debitis aut quæ alio titulo ab eo poterant exigì, ergò. Antecedens quo ad vtramque partem probat in sua disputatione octaua. *Resp.* falsum esse antecedens quo ad vtramque partem. Cuius probationes in tertia Controu. confutauimus. Reliqua huius Authoris argumenta, aut ex dictis facile diluuntur, aut militant contra socium eius Suarezium, cui quædam etiam imponit eius intentioni contraria.

SEPTIMA CONTROVERSIA.

An purus Homo, vt Christi membrum possit condignè Deo satisfacere pro peccato suo?

VASQ. disp. 10. c. 7. dicit quatuor. *Primum* est: Si quæstio sit de opere proxime à nobis elicitò, dicendum est eodem modo fuisse sufficiens & perfectum ad merendum & satisfaciendum, prout est procedens ex gratia communicata nobis per Christum, & innitens meritis Christi, ac si processisset ab eadem gratia ex sola Dei voluntate, & non intuitu meritorum Christi donata, neque quidquam amplius dignitatis habuisse. *Secundum* est: Sicut satisfactio nostra pro nostro peccato mortali non fuit perfecta & ex rigore, etiam quatenus procedit ex gratia Dei, ita neq; perfecta est aut ex rigore, quatenus innititur meritis Christi. *Tertium* est: Cum meritum iustorum ad vitam æternã, & satisfactio eorum pro pœna tēporali relicta pro satisfactione sit perfecta & ex rigore, quia est condigna & omninò æqualis, hic rigor iustitiæ ea solū ratione, est tribuend' meritis Christi, quatenus ex illis habuimus gratiã ad satisfaciendum; qui sanè eodem modo ex rigore &

Sententia Doctorum.